

... alebo o pokušení gnosticizmu a pelagianizmu v staronovej podobe dávneho farizeizmu.

BOŽIE SLOVO:

(Mt 23, 1-5)

Čítanie zo sv. Evanjelia podľa Matúša: *Vtedy Ježiš povedal zástupom i svojim učeníkom: ² "Zákonníci a farizeji zasadli na Mojžišovu stolicu. ³ Preto robte a zachovávajú všetko, čo vám povedia, ale podľa ich skutkov nerobte: lebo hovoria, a nekonajú. ⁴ Viazu ťažké a neúnosné bremená a kladú ich ľuďom na plecía, ale sami ich nechcú ani prstom pohnúť. ⁵ Všetko, čo robia, konajú iba preto, aby ich ľudia videli."* Počuli sme Božie slovo.

KATECHÉZKA

(porov. www.inky.sk, katechézy / úvahy č.: 585, 587, 653, 500, 496, 694)

Dnešnou témou je „duchovné zosvetštenie“. Alebo možno skôr, *zosvetštenie náboženstva*. Namiesť Boha, ktorý nás stvoril na svoj obraz a ktorého napodobňujeme a do ktorého podoby sa pretvárame, upravujeme si Boha a náboženstvo a kresťanstvo do podoby seba, starého človeka, do podoby sveta, v ktorom žijeme a na ktorý sme navyknutí. Ako konštatuje pápež, toto „*duchovné zosvetštenie, ktoré sa môže skrývať v pozadí zdanlivej nábožnosti, ba dokonca aj lásky k Cirkvi, spočíva v hľadaní ľudskej slávy a osobného blahobytu namiesto Pánovej slávy. Práve toto Pán vyčítal farizejom: „Ako môžete veriť vy, ktorí sa navzájom oslavujete, a nehladáte slávu, ktorú dáva len Boh?!“ (Jn 5, 44). Ide tu o ľstivý spôsob hľadania „vlastných záujmov, nie záujmov Ježiša Krista“ (Flp 2, 21)“* (EG 93). V dobe Ježiša Krista práve farizeji boli pokladaní za vzor veriaceho a spravodlivého človeka, pretože úzkostlivo dodržiavali všetky nariadenia Zákona a tradície otcov. A predsa, bol to motív, ktorým bola ich vlastná sláva, prospech, pohodlie, postavenie, ktoré spôsobili, že všetka ich snaha vychádzala navnívoč. Ako hovorí Pavol Apoštol, aj „*keby som rozdal celý svoj majetok ako almužnu a keby som obetoval svoje telo, aby som bol slávny, a lásky by som nemal, nič by mi to neosožilo“* (1 Kor 13, 3). Dnes nie sme iní a to isté pokušenie nahradiť lásku sebestvom a pýchou a hľadať v kresťanstve vlastné záujmy a vlastný prospech nám nie sú o nič cudzejšie, než boli im. „*Toto zosvetštenie berie na seba mnohé podoby podľa typu človeka a situácie, do ktorej sa vkráda. Keďže je naviazané na snahu o vonkajškovosť, nie vždy ho sprevádzajú verejné hriechy a navonok sa všetko môže javiť úplne v poriadku,*“ (EG 93) vysvetľuje pápež. Čo je dôležitejšie, pápež poukazuje aj na dva hlavné a rozšírené spôsoby, akým sa to deje.

„*Prvým z nich je čaro gnosticizmu, viery uzatvorenej do subjektivismu, v ktorom človeka zaujíma len určitá skúsenosť alebo určitý rad úvah a poznatkov, ktoré vraj dokážu priniesť útechu a svetlo, ale daný človek v konečnom dôsledku zostane pre ne zatvorený v imanencii svojho vlastného rozumu a citov“* (EG 94). Podstatou gnosticizmu je oddelenie ducha od tela, duchovna od hmotného. Alebo inak, je to zredukovanie náboženstva do oblasti svojich osobných pocitov. Je to bežné, ľudia napríklad hovoria, že chodia do kostola, „lebo si tam tak oddýchnu“ a „načerpajú“ a „prídu na iné myšlienky“. Podobne sa modlia, lebo „ich to tak naplní“. Niektorí si vyberajú také forma nábožnosti, ako sú púte alebo hoci aj v poslednej dobe „latinské omše“, lebo to v nich vyvoláva pocity, ktoré majú radi. Samo osebe to nie je zlé. Zlé to je, ak sa naše kresťanstvo obmedzí iba na toto. Len si predstavte napríklad *lekára, ktorý by sa nestaral o pacientov, nikoho by neliečil, len by sa vytešoval z toho, akú krásnu ordináciu má, ako je tam všetko zariadené a čisté a aký úžasný pocit z toho má a ako ho baví chodiť na kongresy a semináre a ako ho večer vždy ukludní, keď sa začíta do dobrej medicínskej literatúry. A keby mu niekto povedal, že predsa zmyslom jeho lekárskej profesie je liečiť chorých ľudí, tak by sa cítil dotknutý, že ho niekto nepovažuje za svojej profesii oddaného a zanieteného lekára a súčasne by vysvetlil, že on na takých ľudí nemá čas a vlastne mu na nich ani nezáleží a chorí ľudia sa mu všeobecne protivia a on si svoje lekárstvo prežíva takto: doma, v obývačke, pri krbe, s knihou v ruke... Divné, že? Poviete, ale to je jeho profesia, zamestnanie. Nie je ale súčasťou kresťanstva podobné povolanie byť misionárom „až po končiny sveta“, budovať a zveľaďovať Cirkev, Rodinu Boha, byť učeníkmi a učiť sa tomuto „remeslu“ Boha, nášho Otca – ved' sme povolaní byť Jeho dedičmi? Táto práca na spásu sveta a vzraste Kráľovstva je naše povolanie, „zamestnanie“ detí Boha. Ak to nekonáme – potom za čo naše kresťanstvo stojí? Za nič! Je to veľká lož, nič viac. Zopakovaný hriech a pokrytectvo farizejov.*

„*Druhým je egocentrický prometeovský neopelagianizmus tých, ktorí sa v podstate spoliehajú len na vlastné sily a cítia sa nadradení nad druhými, pretože sa riadia určitými normami alebo pretože sú neochvejne verní istému katolíckemu štýlu z minulosti. Je to domnelá doktrinálna alebo disciplinárna istota, ktorá však vedie k narcistickému a autoritatívnemu elitarizmu, v ktorom druhých namiesto evanjelizovania analyzujú i klasifikujú a namiesto toho, aby im uľahčili prístup k milosti, miňajú energiu na ich kontrolovanie“* (EG 94). Je to akoby opak gnosticizmu, kde po oddelení ducha od tela ostane iba telo, mŕtve zákonníctvo, mŕtvy ritualizmus. Aj toto poznáme, že? Koľkí pozerajú zvrchu na druhých, opovrhujú nimi, kritizujú, súdia a odsudzujú ich, lebo nemajú na rozdiel od nich v poriadku manželstvo, na rozdiel od nich nechodia pravidelne do kostola a ak, tak sa nesprávajú tak dokonalo a správne ako oni, nemajú tie správne a také náboženské vedomosti, proste nie sú na ich úrovni. Možno sa im vyhýbajú, ako dobrí katolíci s takýmito ľuďmi nechcú mať nič spoločné!

„*V oboch prípadoch ani Ježiš Kristus, ani ľudia nestoja v strede záujmu“* (EG 94), zakončuje pápež. V strede sme my: naše pocity, naše postavenie, to, čo nám je práve príjemné, hodí sa nám.

NA ZAMYSLENIE:

Ľudia, ktorí takto svetsky prežívajú svoje s'aby-kresťanstvo, sa potom často snažia dokázať, že ich „kresťanstvo“ je to správne tým, že ho iným vnucujú alebo naopak inými pohrdajú, ak nežijú tak, ako oni, „*majú tú istú snahu – „ovládať priestor Cirkvi““* (EG 95). A ak sa im to nepodarí, tak si „pelagiáni“ vytvoria vlastnú akoby sektu (občas aj skutočne) a sami sebe považujú za tú „pravú Cirkev“ a „veriacich katolíkov“, „gnostici“ zase možno odídu z farnosti, lebo farár furt čosi chce a furt sa mu čosi nepáči a oni si žijú svoje kresťanstvo po svojom a nikto im do toho nemá čo hovoriť.

V centre skutočného katolíckeho kresťanstva je *Kristus a človek*. Ako *učeníci* sa učíme žiť a budovať Kráľovstvo tým, že sa učíme byť si navzájom rodinou na obraz Rodiny a jednoty Trojice. A ako *misionári* prijímame od Krista poslanie ísť do celého sveta a všetkých ľudí urobiť Jeho učeníkmi a priniesť im život a spásu. *Toto* nás robí kresťanmi. Lenže ľudia, o ktorých pápež hovorí, stavajú do stredu iné: „gnostici“ svoje pocity a pohodlie; „pelagiáni“ zase svoj pocit nadradenosti nad ostatnými. „*Takýmto spôsobom sa život Cirkvi premieňa na muzeálny exponát alebo na vlastníctvo malej skupiny“* (EG 95)2, stáva sa klubom „duchovnej buržoázie“, ako vraví kardinál Sarah. A ak sa aj skutočne angažujú vo veciach Cirkvi a spoločného dobra, nesledujú dobro ľudí ani vzrast Kráľovstva, ale ukrývajú za tým „*túžbu pochváliť sa spoločenskými a politickými výdobytkami alebo za márnivosť spojenú s riadením praktických vecí, prípadne za zaľúbenie do sebachvály a do uskutočňovania vlastných túžob“* (EG 95). Ale ovocím toho ich úsilia „*nie je Boží ľud, ale skôr Cirkev ako organizácia“* (EG 95), v ktorej môžu realizovať seba, svoje predstavy, svoje postavenie, uznanie, chválu. „*Koľkokrát snívame o veľkých apoštolských plánoch, úzkostlivo vypracovaných do detailu – typických pre porazených generálov! Popierame tak históriu Cirkvi, ktorá je preslávená obetami, nádejou, každodenným bojom a životom pomiňajúcim sa v službe a trpezlivej, namáhavej práci... hovoríme o tom, „čo by sa malo robiť“ ako majstri duchovného života a experti na pastoraáciu, ktorí rozdávajú inštrukcie, ale sami zostávajú vonku“* (EG 96).

OTÁZKY:

< Vypíšeme si na papier všetky pokušenia, ktoré pápež uvádza. Týkajú sa nás? Ako? Co urobíme? >